

М. Ю. Груша, І. Ц. Сухаверава

Беларуская мова

Чароўны сшытак

2

клас

Адказы

Мінск
«Аверсэв»
2021

Уступны моўны курс

- 1 ліпа — ліпа мир — мір
 слива — сліва Мила — Міла
 вишня — вішня мишка — мішка

2 У бабулі Каці ў палісадніку растуць вельмі прыгожыя кветкі. Ліза дапамагае іх даглядаць. Бабуля і ўнучка разам любуюцца ружамі, півонямі і астрамі.

3 Коцік, лье, з'есці, пер'е, сонца, спінка, аб'ява, вераб'і, Васільевіч, вераб'іная, п'юць, Ульяна, пад'езд, школьны, сям'я.

У нас у двары пасялілася **вераб'іная** сямейка. Мы падкормліваем птушчак. **Вераб'і** весела чырыкаюць і радуюць нас.

5 Пасля серады наступае **чацвер**.
 Лета пачынае месяц **чэрвень**.
 У мяне дома жыве **чарапах**.
 Раніцай на кветцы сядзеў **чмель**.
 Птушка **чайка** (**чапля**) любіць есці рыбу.

6 щенок — шчаня щека — шчака
щавель — шчаўе лецц — лешч
плацц — плашч борщ — боршч

8 Аўтобус, удаў, вучань, пеўнік, коўдра,
жук, рукаў, вяроўка, гучны, аўторак, Мур-
ка, праўда, лаўка, бусел, аўчарка.

ў аўтобус, аўторак,
аўчарка.

9 Вецер, абедаць, ціха, ціна, цёпла.

11 Дарога, падзяка, дзіва, дыня, дзень,
дзівосы, дзесяць, дзядзька, дзяўчынка.

12 Хаджу, джала, джунглі, гляджу, даж-
дзы, джэмпер, джынсы.

13 ТЭРАКВА — кватэра;
ЖДЖДО — дождж.

Правер сябе

1. У якім радку ўсе словы запісаны на беларускай мове?

Десять, надзея, мір, дождж, река, девочка, дубовый;

дзесяць, надзея, мир, дождь, рака, дзяўчынка, дубовы;

дзесяць, надзея, мір, дождж, рака, дзяўчынка, дубовы.

2. Выберы слова, у якім дапушчана памылка:

сіница; сініца; синица.

3. Якіх гукаў няма ў рускай мове?

[і], [ў], [дз']; [дз'], [ў], [дж].

[дж], [і], [ў];

4. Адзнач правільны пераклад на беларускую мову слова **воробьи**:

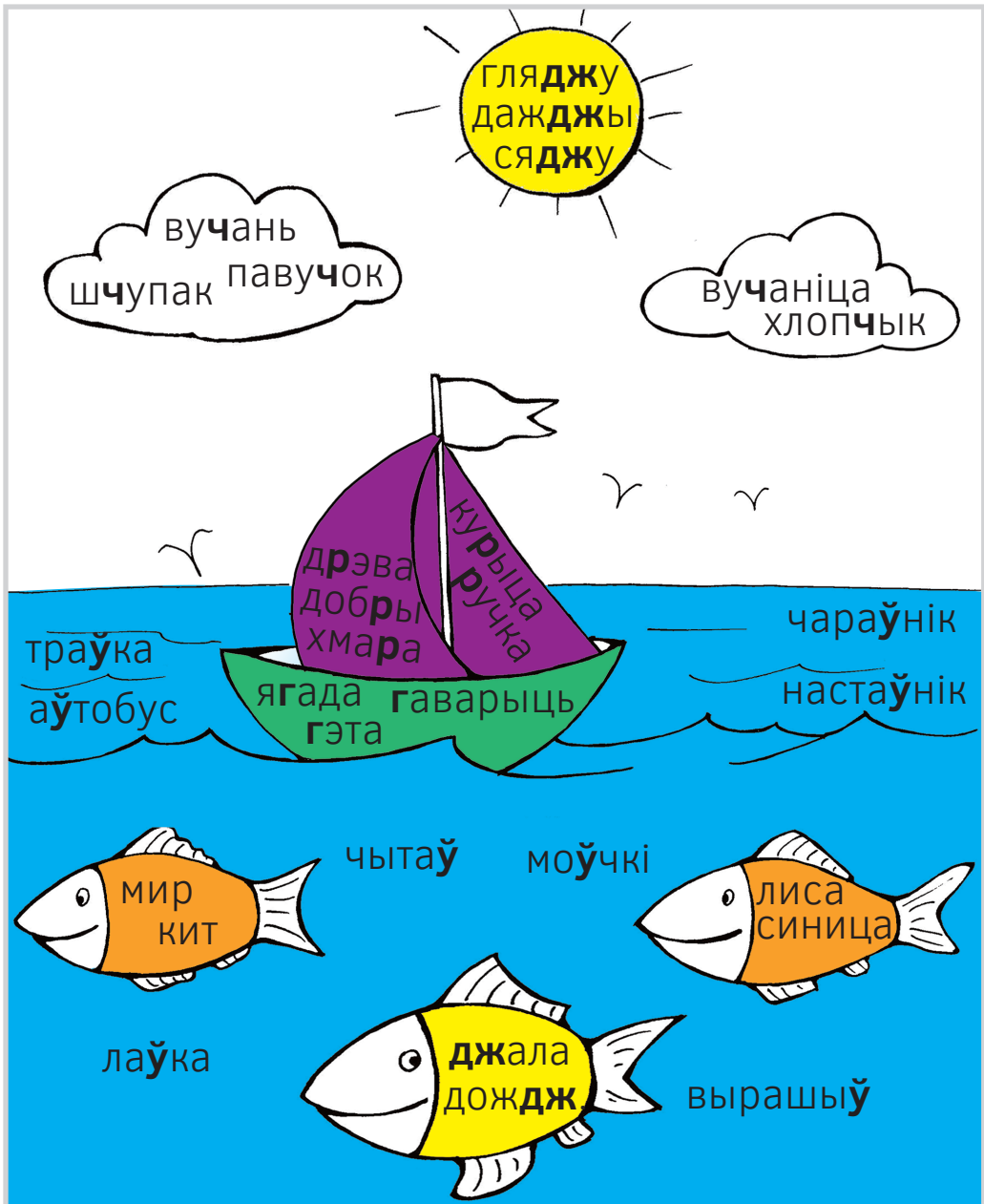
вераб'і; вораб'і; вараб'і.

5. З прыведзеных ніжэй слоў выберы тое, якое адпавядае схеме

дз .

Глядзець; дзядзька; чарадзей.

Ажыві малюнак

ГУКІ І ЛІТАРЫ

Урокі

19–20

Гукі мовы. Абазначэнне гукаў на пісьме літарамі

- 2 [ч] цячэ, не пячэ
[г] гультай, без аднаго, не могуць
[ц'] ходзіць, не родзіць, жыць, не могуць, цячэ
[дз'] дзе, ходзіць, не родзіць, адзін
[р] не родзіць, сябры, страх
- 3 Зала — сала, рот — кот, нара — пара, сіла — піла, дубы — зубы, чайка — сайка.
- 4 [ц] цэлы, цацка, цырк, цуд, цана
[ц'] цела, цяпер, ціна, цяпло
- 5 Тэлевізар — 9 гукаў, 9 літар;
школа — 5 гукаў, 5 літар;
падручнік — 9 гукаў, 9 літар;
пень — 3 гукі, 4 літары.

Беларускі алфавіт

- 2 У Рыгоркі ў рукзаку аловак, гумка, дзённік, кніга, лінейка, падручнікі, ручка, сшыткі.
- 3 Аліна, Андрэй, Барыс, Васіль, Даніла, Ірына, Кацярына, Марына, Мікалай, Мікіта, Надзея, Святлана, Соф'я, Ягор, Яўген.
- 4 а) Алеся выйшла на прагулку.
б) Вучань вучыцца выдатна.

Правер сябе

1. У вуснай мове мы карыстаемся:

гукамі;

літарамі.

2. У пісьмовай мове мы карыстаемся:

гукамі;

літарамі.

3. Гукі мы:

бачым і пішам;

чуем і пішам.

чуем і вымаўляем;

4. Літары мы:

бачым і пішам; чуем і пішам.

чуем і вымаўляем;

5. Знайдзі і адзнач радок, у якім словы размешчаны ў алфавітным парадку:

астра, гладыёлус, васілёк, лілея, ружа, рамонак, цюльпан;

астра, васілёк, гладыёлус, лілея, рамонак, ружа, цюльпан;

васілёк, астра, гладыёлус, рамонак, ружа, лілея, цюльпан.

Урокі

23–25

Напісанне вялікай літары ў словах

2 **Назвы гарадоў:** Брэст, Віцебск, Магілёў, Гродна, Гомель, Наваполацк, Салігорск.

Назвы рэк: Дзвіна, Нёман, Днепр, Сож.

Назвы азёр: Асвейскае, Нарач, Свір.

Жаночыя імёны: Ганна, Таццяна, Марына (Карына, Дарына), Мар'я, Дар'я, Кацярына, Вольга.

Мужчынскія імёны: Іван, Аляксандр, Аляксей, Мікола, Янка, Сяргей, Паўлік.

Імёны пісьменнікаў: Рыгор Барадулін, Васіль Вітка, Якуб Колас, Янка Купала.

3 кошка Мурка, кот Мурзік, воўк Шэры, ліса Хітруха

4 Маша, Жэня, Зіна, Наташа і маленькая Ірынка пайшлі ў лес па суніцы. Добра было ў лесе. Ласкава свяціла сонейка. Маша і Жэня сыпалі суніцы ў кошык. Зіна, Наташа — у слоікі. А маленькая Ірынка — у кубачак.

5 Маё прозвішча — Васілевіч. Майго тату завуць Аляксандр Мікалаевіч. Маю маму завуць Ніна Максімаўна. А я Ірына Аляксандраўна.

Правер сябе

1. Ці правільна размешчаны словы ў алфавітным парадку?

Варэнне, веды, віктарына, воўк, вуда, вясёлка.

Правільна;

няправільна.

2. Якая літара ў беларускім алфавіце стаіць перад **й**?

з;

і;

к.

3. З якой літары пішучца ў беларускай мове назвы жывёл?

з малой;

з вялікай.

4. З якой літары ў беларускай мове пішучца назвы рэк?

з малой;

з вялікай.

5. Адзнач радок, у якім словы запісаны правільна:

Кацяня Пушок;

кацяня пушок.

кацяня Пушок;

Урокі

26–27

Галосныя і зычныя гукі

1 Ячмень, восень, яліна, яблынька, яблык, ягады, месяц, цыбуля, сліва, бусел, гарох, бульба, памідор, серада, шафёр, дождж, людзі, поўдзень.

Пасля лета наступае восень.
Сімвалам Беларусі з'яўляецца бусел.
Пасля аўторка наступае серада.

- 2 О, а, і, у, ы, е.
- 3 Гуляць — 3, дзед — 2, прымаўка — 5, вясёлка — 4, лью — 2, малышка — 4, крайда — 4.
- 4 В, ж, к, л, п, р, с, т, ц.

Правер сябе

1. Калі мы гаворым, мы вымаўляем:

літары; гукі.

2. Галоснымі называюцца гукі, якія:

- утвараюцца толькі шумам;
 утвараюцца толькі голасам;
 утвараюцца голасам і шумам адначасова.

3. У якім радку запісаны толькі галосныя гукі?

- [a], [y], [ў], [i], [й];
 [a], [э], [ў], [i], [y];
 [a], [o], [i], [ы], [y].

4. Якія з гэтых гукаў зычныя глухія?

[с]; [у]; [б];
 [ф]; [ж].

5. Ці можа ў беларускай мове адзін гук абазначацца дзвюма літарамі?

Можа;
 не можа.

Урокі

28–30

Вымаўленне і правапіс слоў з літарай ў

- 2 Расказаў, пісаў, рашаў, аўтобус, ластаўка, збіраў, настаўніца, дыктоўка.
- 3 Настаўніца, рабіў, лаўка, жукі, траўка, пакуль, сказаў, пеўнік, бабуля.
- 4 Лев — леў; волк — воўк; журавлі — жураўлі; встал — устаў; лавка — лаўка.
- 5 Мы прыбралі ў сваім пакоі, у спальні бацькоў, у кухні.

Правер сябе

1. Чым гук [у] адрозніваецца ад іншых галосных гукаў у беларускай мове?

Вымаўляецца толькі пасля іншых галосных;

не вымаўляецца пасля галосных гукаў.

2. Гук [ў]:

галосны;

зычны звонкі.

зычны глухі;

3. Пасля якіх літар ты напішаш літару *ў*?

А, у, е, в;

і, у, ў, э.

ы, о, і, я;

4. Пасля якіх літар ты напішаш літару *у*?

В, а, к, ц;

п, р, т, ў.

п, д, э, в;

5. У якіх словах трэба пісаць літару *ў*?

Ло..кі, дра..ляны, а..торак;

шпако..ня, лас..нак, г..кі.

Склад. Падзел слоў на склады

- 2 Жні|во, во|зе|ра, а|ло|вак, са|ла|вей, ад|каз, у|чо|ра, пар|та, а|кунь, даў|жы|ня.
- 3 Вы|шэй|шы (3), глы|бей|шы (3), пры|га|жэй|шы (4), ад|ной|чы (3), ка|на|рэй|ка (4), со|ней|ка (3), зай|чык (2), чай|нік (2), май|ка (2), хвой|ка (2), сой|ка (2).
- 4 Сту|дзень (январь), лю|ты (февраль), са|ка|вік (март), кра|са|вік (апрель), май (тра-
вень) (май), чэр|вень (июнь), лі|пень (июль),
жні|вень (август), ве|ра|сень (сентябрь),
каст|рыч|нік (октябрь), ліс|та|пад (ноябрь),
сне|жань (декабрь).
- 5 Месяц, рукзак, кватэра, акварыум, сцюжа.

Правер сябе

1. Слова *ра-бі-на-вая* падзелена на склады:

няправільна; правільна.

2. Колькі складоў у слове *гарыстая*?

Тры; чатыры; пяць.

3. Слова *зі-му-ю-чы-я* падзелена на склады:

правільна; няправільна.

4. Колькі складоў у слове *вучнёўства*?

Тры; два; чатыры.

5. У якім слове столькі ж складоў, колькі і ў слове *школьнікі*?

Вясёлыя; прыгарад; забег.

Урокі

34-35

Перанос слоў

2 Слова, якія нельга перанесці: ёсць, імя, зноў.

3 Зна-ход-ка, по-ле, ка-ця-ня.

4 Ураджа-ем, дож-джык, дага-джае, буджу, гля-джу, пеў-ні, падзя-ка, га-дзіннік, праў-да.

5 Конь, агань|кі, ва|вёр|ка, свя|точ|ны, ка|мен|ны, па|год|ка, фа|со|ля, раз|дол|ле, сця|на, пад'езд, дзя|цел, па|лац, дождж, б'юць, аб'езд|чык.

Правер сябе

1. Пры пераносе слова:

адну літару можна перанесці на наступны радок;

адну літару можна пакінуць на радку;

адну літару нельга «адрываць» ад слова.

2. Адзнач правільныя варыянты пераносу слова *прыгажэйшы*:

пры-гажэйшы;

прыгажэй-шы.

прыгажэ-йшы;

3. Як правільна перанесці слова *памыўся*?

Па-мыўся;

памы-ўся.

памыў-ся;

4. Якія з прыведзеных слоў падзелены для пераносу правільна?

Сяд-зіць;

ся-дзіць;

дож-джык;

дожд-жык.

5. Адзнач словы, якія нельга пераносіць:

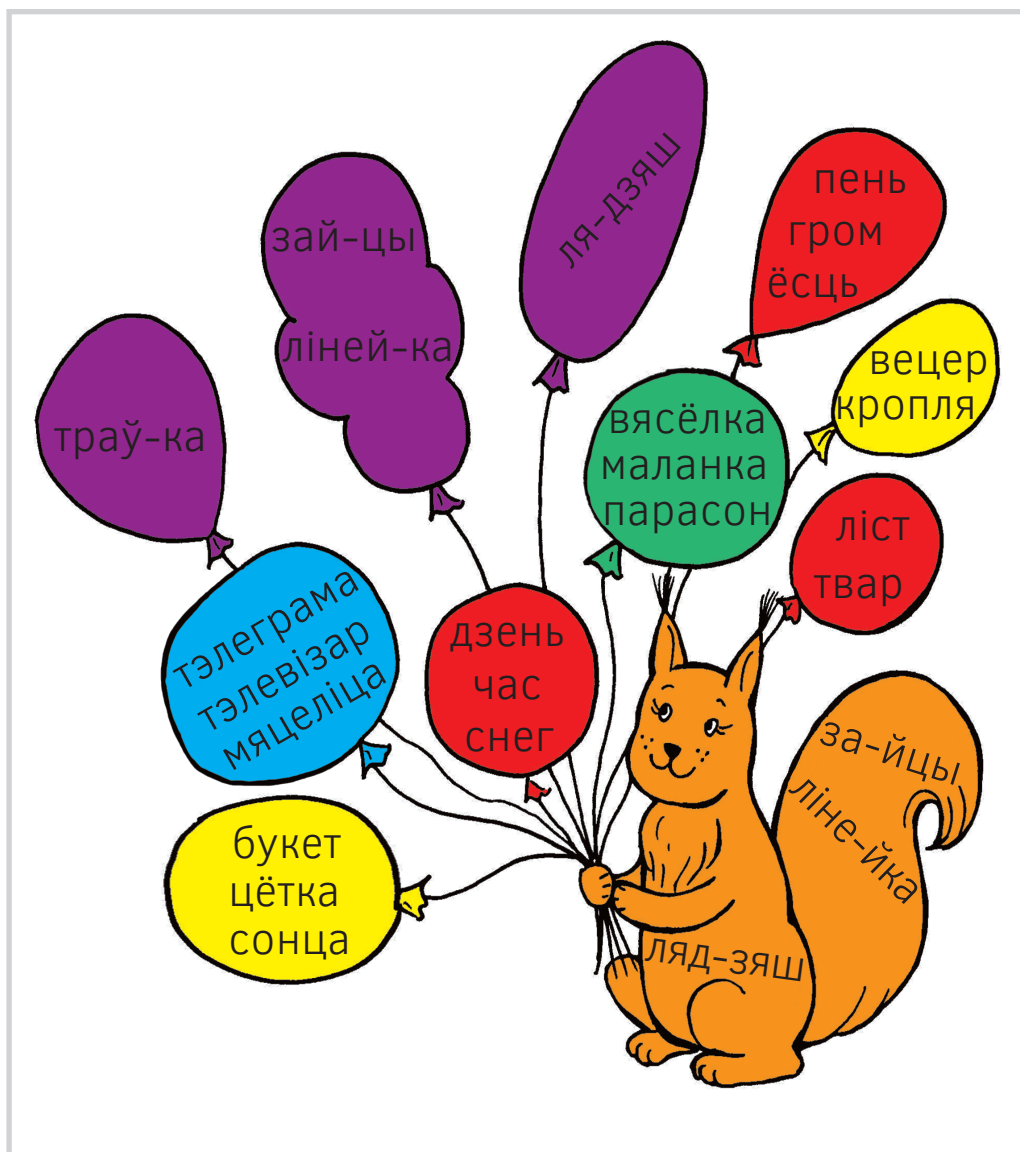
склад;

доўгі;

зайчык;

імя.

Ажыві малюнак

Націск

- 2 Красавік, люты, канапа, дождж, малы, кардон, люстэрка.
- 3 Кватэра, месяц, рукза́к, аква́рыум, сцю́жа, мядзвэ́дзь, талэ́рка, відэ́лец.
- 4 Ву́галь, шкóла, вóзера, журавéль, настаўні́ца, сшы́так, вэ́расень, лю́ты, ля́лька.
- 5 Квэ́тка, жоўты, вэ́трык, хло́пчыкі, кні́гі, до́ктар, го́рад.
Прыго́жы, звяры́, абло́кі, буды́нак, дзяўчы́нка.
Беражо́м, пачына́ўся, гарады́.

Правер сябе

1. Які склад называецца націскным?

Апошні склад у слове;

першы склад у слове;

склад у слове, які вымаўляецца з большай сілай голасу.

2. Адзнач словы з націскам на першым складзе:

вавёрка;

жнівень;

вугаль;

пісьмо.

3. Адзнач словы з націскам на апошнім складзе:

апельсін;

кніга;

канькі;

люстэрка.

4. Які склад націскны ў слове *баязлівасць*?

Першы;

другі;

трэці;

чацвёрты.

5. Які склад націскны ў выдзеленым слове:
малы хлопчык?

Першы;

другі.

Урокі

40–43

Галосныя гукі [о], [э] — [а].

Праваяпіс слоў з літарамі о, э — а

2 Лóзы — лазá, стрéлы — стралá, гóлас — галасы́, марóз — маразы́, sóсны — сасна́, бор — у бары́.

3 Мова, родная, мелодыя, сыноч, дом, ра-
монак.

4 Лось, стагі, двор, горад, сасна, мароз,
страла, сарока, малако, хвост, голас, стог.

5 хóлад — гарадскі́
дрéва — халóдны
гóрад — драўляны

Правер сябе

1. У беларускай мове:

гукі [о], [э] могуць быць толькі пад на-
ціскам;

гукі [о], [э] могуць быць пад націскам і не
пад націскам.

2. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **о**:

мора;

марскі;

горка;

горны.

3. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **э**:

дрэва;

шэпчуць;

драўляны;

шаптаць.

4. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **а**:

гасцінец;

шаўковы;

норка;

начаваць.

5. Адзнач правільна напісаныя словы:

сосновы;

жалуды;

сталовая;

рэчка.

Урокі

44-47

Правапіс слоў з літарамі **е, ё — я**

2 Квѣткі — квѣцѣсты, прылѣт — прылѣтáць, чмель — чмялѣ.

3 Цецѣрѣк, мяцѣліца, лѣнѣк, злѣны, бѣлѣе, бѣрѣзавы, лѣсны, мѣдѣвы.

4 Сняжок, злѣненѣкі, лесавѣк, святло, мѣдовы, звѣрыны, вѣдомы.

5 след — слѣды	сѣлы — сѣло
бег — бѣгуць	мѣтлы — мѣтла
вѣслы — вѣсло	хлеб — хлѣбцы
сѣстры — сѣстра	серп — сѣрпѣк

Правер сябе

1. У беларускай мове:

- літара **ё** бывае толькі ў націскных складах;
 літара **я** ніколі не бывае пад націскам;
 літара **е** ніколі не бывае пад націскам.

2. Адзнач словы, у якіх літара **я** стаіць у першым складзе перад націскам:

☒ зямля;	☒ вярба;
☐ погляд;	☐ драўляны.

3. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **ё**:

☒ гнёзды;	☐ цяплей;
☒ вясёлы;	☐ хлебны.

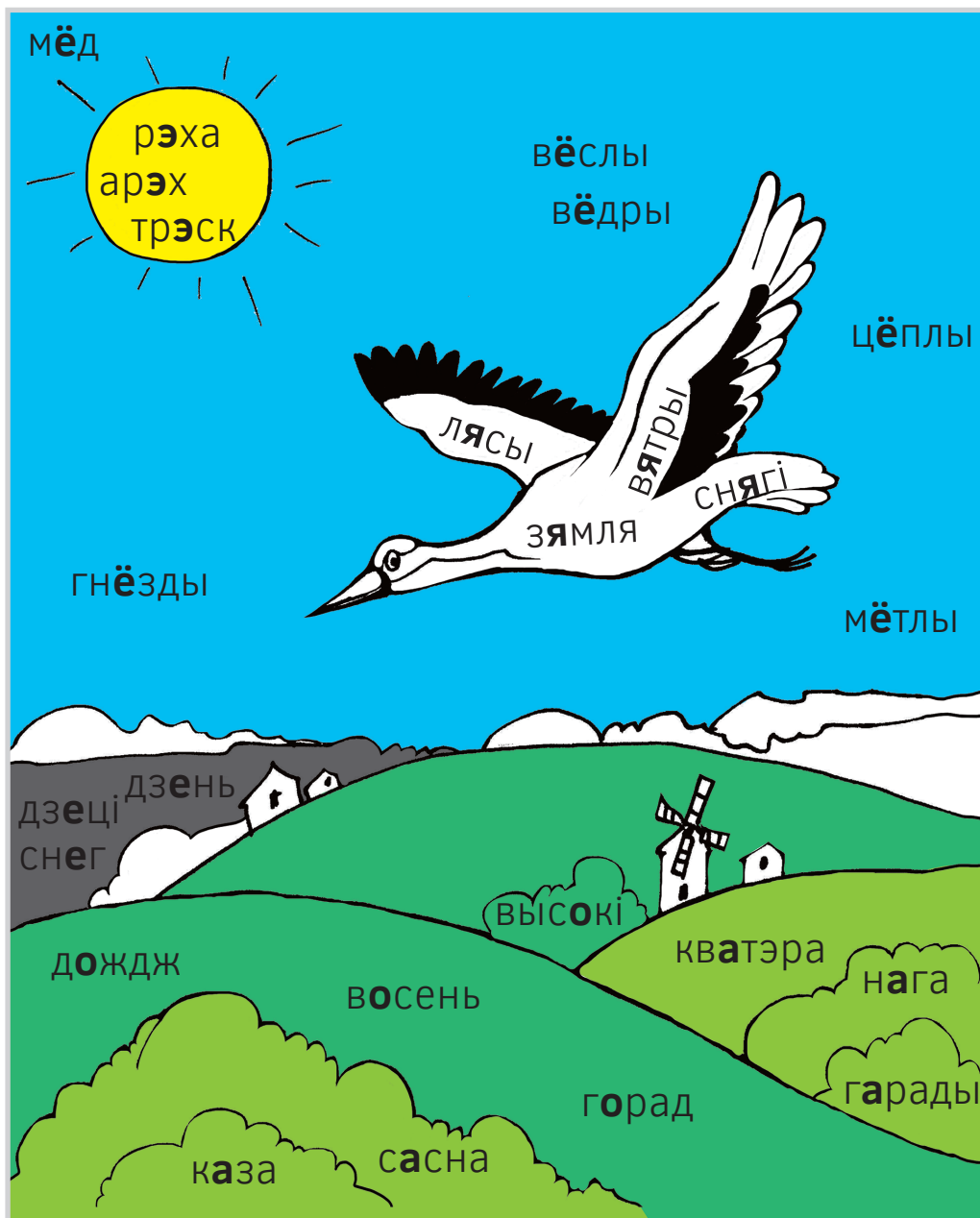
4. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **е**:

☒ вецер;	☐ вясна;
☒ веснавы;	☒ возера.

5. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **я**:

☒ вядомы;	☐ лебедзі;
☒ вячэрні;	☒ пянёк.

Ажыві малюнак

Цвёрдыя і мяккія зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме

- 2 (б) Вугаль, алень, жнівень, ліпень.
(е) Верасень, восем, дзень, восень.
(ё) Мёд, лён, вавёрка, лёгкі.
(і) Ліст, Ніна, сініца.
(я) Мяккі, Галя, мядок.
(ю) Люлька, Люда.
- 3 Ліда мяла́ хату. Лора чытала кнігу.
Дзядуля вёз воз сена.
Пілот адправіўся ў палёт.
- 4 Конь, ноч, лось, лебедзь, дзень, лагер,
гусь, журавель, корань, печ.
Бульба, дзядзька, канькі, школьнік.
- 5 Кніга, белы, сіні, вярба, бусел, вядро,
зайчык, пайшоў, дайце, сонейка, хвойка,
Міла, мядок, аўторак, заўтра.

Правер сябе

1. Выберы літары, якія абазначаюць мяккасць зычных гукаў:

і; е; у; а; ь.

2. Выберы літары, якія абазначаюць цвёрдасць зычных гукаў:

а; у; э; ё; ю.

3. Адзнач словы, у якіх усе зычныя мяккія:

зязюля; вецер;
 людзі; цюлень.

4. Адзнач словы, у якіх усе зычныя цвёрдыя:

корань; воблака;
 журавель; рэчка.

5. Выберы словы з зычнымі гукамі, якія бываюць толькі мяккімі:

дзень; сяджу;
 сонейка; апенькі.

Зычныя гукі [д] — [дз’]

- 2 Сцюдзёны, дзяжурны, тыдзень, сядзіць, студзень, прадзе, глядзяць, дзяўчынка, дзянёк, дзяцел.
- 3 Мы жывём за горадам. У горадзе многа заводаў.
Мой бацька працуе на заводзе. Ён брыгадзір брыгады токараў.
- 4 Спявалі хлопчыкі, а слухалі дзяўчынкi.
Унукі падзякавалі дзеду.
Скончылася ноч, пачынаўся дзень.
Дзе маці нарадзіла, там і Радзіма.
- 5 Бу|дзіць, па|гля|дзе|ла, дзя|ду|ля, дзядзь|ка, дзю|ба, ха|дзі|ла, ха|дзіць, дзі|ця|чы, дзе|ці, бры|га|дзір, мядз|ведзь, сяр|дзі|ты, ча|ра|дзей, сцю|дзё|ны, подз|віг, зго|дзен, сту|дзень, ся|дзець, кры|жа|дзюб, вя|дзеш, ма|ла|дзец.

Правер сябе

1. Пасля якіх літар пішуцца галосныя **я, ё, е, ю, і**?

Д;

дз.

2. Пасля якіх літар пішуцца галосныя **а, о, у, э, ы**?

Д;

дз.

3. Пасля якіх літар можа пісацца **ь**?

Д;

дз.

4. Якія літары пішуцца пасля зычнага **д**?

Е;

а;

э;

і;

ь.

5. У якіх словах пішацца спалучэнне літар **дз**?

Панядзелак;

мелодыя;

студзень;

будоўля.

Урокі

53–56

Зычныя гукі [т] — [ц']

2 Вецер, пісаць, Цімох, на карце, у кусце, гутарка, газета, ракета, на плоце.

- 3 а) газета
б) білецік
в) коцік

4 У мароз заснуць лёгка, ды прагнуцца цяжка. Факты — рэч упартая. Хто пытае, той шмат ведае. На праўдзе свет стаіць. Адно вока бачыць далёка, а два — яшчэ далей.

5 ЕРГЙО (герой), АТТРЭ (тэатр), ЦЁБС (ёсць), АТСЁДЫН (стадыён).

Правер сябе

1. Адзнач выказванне, з якім ты згодны:

гукі [д] і [т] маюць парныя мяккія [д'] і [т'];

гукі [д] і [т] маюць парныя мяккія [дз'] і [ц'].

2. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **ц**:

аптэка;

паляцеў;

птушка;

білецік.

3. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару **ы**:

жоўты;

тыграня;

букецік;

спартыўная.

4. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару *i*:

хвосцік;

цікавы;

ціна;

малайцы.

5. Адзнач словы, у якіх трэба пісаць літару *ё*:

цётка;

токар;

цёпла;

Тома.

Урокі

57–59

Зацвярдзелыя зычныя гукі

2 Рэспубліка, трамвай, ручай, журавіны, дрэва, чорны, сініца, вожык, крыжы.

3 Раней у лесе быў звычай: у госці хадзілі без падарункаў. Ці дзень нараджэння ў каго, ці якое свята. Прыгожа апанутыя звяры прыходзілі ў госці, і ўжо сам прыход быў падарункам. Госць віншаваў гаспадароў, спяваў песні, іграў на дудцы ці балалайцы — гэта таксама было падарункам.

4 Верф, певень, склеп, восем, накіп, лось, насып, сем, сып, глыб, конь.

- 5 Вецер, сцежка, у казцы, чацверка, цяля, спяць, сцяг, цокат, цыбуля, цемна.
- 6 Гарадская падземная электрычная чыгунка называецца **метро**. Станцыі **метро** вялікія і прыгожыя. Мая мама дабіраецца на работу на **метро**. А тата працуе машыністам у **метро**.

Правер сябе

1. Адзнач цвёрдыя гукі, у якіх няма парных мяккіх:

[п], [м], [ш], [ж]; [р], [н], [ч], [к].

[ж], [ш], [ч], [р];

2. Пасля літар **ж, ш, ч, р** пішуцца літары:

я, ё, ю, е, і, ь; а, о, у, э, ы.

3. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару **ы**:

столік;

Марына;

маўчы;

жыта.

4. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару **э**:

шэры;

вячэра;

белы;

восем.

5. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску трэба пісаць літару *е*:

шэры;

усмешка;

пячэнне;

пернікі.

Урокі

60–63

Звонкія і глухія зычныя гукі.

Іх абазначэнне на пісьме

2 *Звонкія зычныя*: дрэва, герой, дубок, памідор, яблык, бяроза;

Глухія зычныя: рэха, вясна, мышка, ферма, капуста, шапка.

3 *Дзіма* — *Ціма*, *былінка* — *пылінка*, *залодны* — *халодны*, *заліць* — *саліць*, *кажы* — *кашы*, *год* — *ход*.

4 Слова даражэйшае за золата.

Слова не верабей: выпусціш — не зловіш.

5 Галава прыгожая не тым, што на ёй, а тым, што ў ёй.

Не сілай бяры, а розумам.

- 6 МДЛЬ — медаль
МКК — мяккі
МТР — метро
МСЦ — месяц

Правер сябе

1. Адзнач, якія звонкія гукі маюць парныя глухія:

[ж]; [з']; [н']; [д]; [м].

2. Адзнач звонкія гукі, якія не маюць парных глухіх:

[й]; [ж]; [в]; [б]; [ў].

3. Адзнач глухія гукі, якія маюць парныя звонкія:

[ц]; [к]; [ш]; [с]; [ч].

4. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску пішацца літара *ж*:

калодзеж; вершы;
 стужка; багаж.

5. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску пішацца літара *д*:

салодкі; пераклад;
 параход; нітка.

Падоўжаныя зычныя гукі. Іх абазначэнне на пісьме

2 Корань — карэнне, раздолле, вулей — вуллі, насенне.

3 Цяжкая гэта праца вучэнне, але карысная.
Птушкі хаваюцца ад дажджу.
Дома Васіля чакала снеданне.

4 Ву-чэн-не, жыл-лё, ха-вац-ца, ка-лос-се,
чы-тан-не, пра-мен-нем, за-дан-не, адзен-не.

5 а) Сава вылятае на паляванне толькі ноччу.
б) Нас сустракалі хлебам і соллю.

6 **ДЖЖКДЖХАДЖЛДЖХЕДЖЖКДЖЖ
ТДЖХЫДЖХЎДЖЖ** калектыў

У наш горад прыехаў вядомы танцавальны калектыў.

У гэтым невялікім калектыве ўсе добра ведаюць адзін аднаго.

Вашаму калектыву патрэбен невялікі адпачынак.

Правер сябе

1. Адзнач словы, у якіх ёсць падоўжаныя зычныя гукі:

карэнне;

колас;

вуголле;

корань.

2. Адзнач словы, правільна падзеленыя для пераносу:

двана-ццаць;

дванац-цаць.

дванацц-аць;

3. Адзнач словы, у якіх гук [дз'] падоўжаны:

паўгоддзе;

надзея;

садзіць;

ладдзя.

4. Адзнач словы, у якіх пішацца спалучэнне літар *лл*:

наваколле;

соллю;

цыбуля;

пустазелле.

5. Адзнач словы, у якіх пішацца спалучэнне літар *цц*:

прыбыццё;

льецца;

памяць;

старацца.

Раздзяляльныя знакі — апостраф (') і мяккі знак (ь)

2	Ульяна	пісьмо
	мільён	гальштук
	брыльянт	бутэлька
	Васільеў	бульба
	льецца	вугалькі

3 Аб'-ява, ся-м'я, пад'-езд, ве-ра-б'і, мільён, Уль-яна, Ар-сень-еў, пар-це-ры, Ар-кадзь-еў-на.

4 Мільярд, вераб'і, з'ява, сузор'е, Авяр'я-навіч, Валер'еўна, льецца.

5	1. мядзведзь	5. талерка	9. медаль
	2. памяць	6. сусед	10. герой
	3. сцюжа	7. рукзак	11. мяккі
	4. калектыў	8. метро	12. ёсць

Правер сябе

1. Што такое апостраф?

Літара беларускага алфавіта;

асобы надрадковы значок.

2. Ці абазначае апостраф гук?

Так; не.

3. Адзнач словы, у якіх на месцы пропуску патрэбна ўставіць апостраф:

пад'ёмны; вадаём;

бар'ер; пясняр.

4. Адзнач словы з раздзяляльным мяккім знакам:

льецца; Анатольевіч;

мільярд; долька.

5. Адзнач словы, якія правільна падзелены для пераносу:

пад'-ём; міль-ён;

аб'-ява; мадэл'-ьер.

Ажыві малюнак

СЛОВА

Урок

73

Значэнне слова

2 а) Смеласць, рашучасць, бясстрашнасьць — **адвага**.

б) Вырабы з тканіны, футра, якія надзяваюць на сябе, — **адзенне**.

в) Другі дзень тыдня — **аўторак**.

Адвага, адзенне, аўторак.

3 Сталовы прыбор у выглядзе ручкі з доўгімі зубцамі — **відэлец**.

Той, хто будзе што-небудзь, працуе на будаўніцтве, — **будаўнік**.

Прылада, з дапамогай якой вымяраецца час сутак, — **гадзіннік**.

4 Студзень, красавік, снежань.

5 Пасля лета наступае восень.

Рэкі зімою пакрываюцца лёдам.

У паштовую скрынку апусцілі пісьмо.

Правер сябе

1. Адгадай слова па яго значэнні: вузкая доўгая паласа тканіны, прызначаная для выцірання рук, твару, посуду.

- Рукавіца; ручнік.
 рахунак;

2. Як перакласці на рускую мову слова *пакой*?

- Комната; покой.
 безделье;

3. Як перакласці на рускую мову слова *паверх*?

- Крыша; поверхность;
 вершина; этаж.

4. Як перакласці на рускую мову слова *ложак*?

- Ложка; диван;
 кровать; положить.

5. Як перакласці на рускую мову слова *столь*?

- Пол; потолок;
 стол; столик.

Словы, якія называюць прадметы

- 2 Неба, вецце, стол, будынак, крыўда.
- 3 (хто?) хлопчык (што?) думка
 (хто?) сабака (хто?) лётчык
 (што?) дом (хто?) настаўніца
- 4 Згубленае золата можна знайсці, згублены час — ніколі.
- 5 Мядзведзь, сусед, сцюжа, лесвіца, відэлец, дзверы, кватэра, талерка, герой, памяць, калектыў, месяц, акварыум.

Што? сцюжа, лесвіца, відэлец, дзверы, кватэра, талерка, памяць, калектыў, месяц, акварыум.

На пытанне хто?

Правер сябе

1. Якія з прапанаваных слоў называюць прадмет?

Будаўнік;

збудаваў;

будынак;

збудаваны.

2. На якія пытанні адказваюць словы, што называюць прадмет?

хто? чаму?

дзе? што?

хто? што?

3. Адзнач словы — назвы прафесій:

настаўнік;

трэнер;

цётка;

будаўнік.

4. Якія з прыведзеных слоў адказваюць на пытанне *што?*

Рака;

бусел;

малюнак;

часопіс.

5. Якія з прыведзеных слоў адказваюць на пытанне *хто?*

Вясёлка;

весялун;

тата;

татачка.

Урок

Прыназоўнік

1 Пад кустом, па дарозе, у садок, за дачушкай, з сынам.

- 2 У дрымучым лесе, на спартыўнай машыне, каля (з) вялікага дрэва, з (каля) нашай школы, з (пад, над) вялікім грыбам.
- 3 Пабеглі па дарозе, пагулялі па парку, падпісалі пад малюнкам, падставілі пад стол, намазалі на хлеб.
- 4 Мы вучымся (дзе?) у школе. Пасля абеду мы ідзём гуляць (куды?) на вуліцу. Вучні выконваюць заданні (дзе?) у сшытках.
- 5 Хлопчыкі гулялі ў цікавую гульню. Дзяўчынкі гушкаліся на арэлях. Дзеці адбеглі ад дзіцячай пляцоўкі.

Правер сябе

1. Адзнач прыназоўнікі:

пад;

год;

над;

дом.

ад;

2. Адзнач сказы, у якіх ёсць прыназоўнікі.

Вучні ідуць у школу.

Дрэвы кожную восень скідваюць лісце.

- Буслы звiлi гняздо на даху суседняга дома.
 Я вельмi люблю бабулiны пiражкi!

3. Адзнач прыназоўнiк, якi можна ўставiць у сказ:

Многа цікавых гульняў нясе _____ сабою зiма.

- Да; па;
 у; з.
 за;

4. Адзнач прыназоўнiк, якi можна ўставiць у сказ:

Высока ў небе вiўся дымок _____ кастра.

- Пад; ад;
 над; з-за.
 з;

5. Адзнач правiльнае напiсанне:

- падпiсалi падмалюнкам;
 пад пiсалi падмалюнкам;
 падпiсалi пад малюнкам.

Словы, якія называюць прыметы прадметаў

- 2 (які?) прыгожы (якое?) сухое
(якія?) добрыя (якая?) вясёлая
- 3 Дзядуля (які?) добры.
Мамачка (якая?) ласкавая.
Воблака (якое?) белае.
Падарунак (які?) прыемны.
- 4 Рэчка — (якая?) рачная.
Мароз — (якія?) марозныя.
Зіма — (які?) зімовы, зімні.
Дрэва — (якое?) драўлянае.
- 5 Мяккі — цвёрды.
(які?) цвёрды
(якая?) цвёрдая
(якое?) цвёрдае
(якія?) цвёрдыя

Правер сябе

1. Адзнач словы — назвы прымет прадметаў:

ледзяны;

лядзяш;

лядовы;

лёд.

2. На якія пытанні адказваюць словы — назвы прымет?

хто?

які?

якое?

якая?

чым?

якія?

3. Якія словы называюць прыметы слова *кветка*?

Прыгожая;

чырвоны;

жоўтая;

драўляная.

4. У якіх сказах прысутнічаюць словы — назвы прымет?

Учора на моры былі вялікія хвалі.

Вучань пасля школы займаецца спортам.

Мама чытала дачцэ цікавую кнігу.

5. Якія словы — назвы прымет падыходзяць да слова *дзень*?

Вясенні;

сонечны;

плаксівы;

сасновы.

Словы, якія называюць дзеянні прадметаў

- 1 Сабака (што робіць?) брэша.
Птушка (што робіць?) спявае.
Спартсмен (што робіць?) бяжыць.
Дзеці (што рабілі?) працавалі.
- 2 Птушкі спяваюць. Салавей пяе.
Конь іржэ. Курыца кудахча.
Дзеці гуляюць. Парася вішчыць.
- 3 Гульня — (што рабіць?) гуляць.
Думка — (што рабіць?) думаць.
Вучоба — (што рабіць?) вучыцца.
Бег — (што рабіць?) бегчы.
- 4 Ходзіць, плыве, ляціць, зелянее.
- 5 Вясна ідзе. Дзеці пайшлі ў лес. У лесе цвітуць кветкі. Вось лятае пчолка. Пчолка збірае салодкі сок. Лес шуміць і гамоніць.

Правер сябе

1. Адзнач словы — назвы дзеянняў прадметаў:

вучань;

навучаны;

вучыць;

вучыцца.

вучоба;

2. Адзнач прыказкі і прымаўкі, дзе ёсць словы — назвы дзеянняў.

Горкая часам праца, ды хлеб ад яе салодкі.

Работа і корміць, і поіць.

Спех — людзям смех.

Хто працуе, таму і шанцуе.

3. Якія з прыведзеных слоў называюць дзеянні чалавека?

Размаўляць;

вылуплівацца;

думаць;

варыцца.

4. Адзнач пытанні, на якія адказваюць словы — назвы дзеянняў:

што рабіць?

як?

што зрабіць?

дзе?

хто?

5. Якія словы — назвы дзеянняў падыходзяць да слова *дождж*?

Чакае;

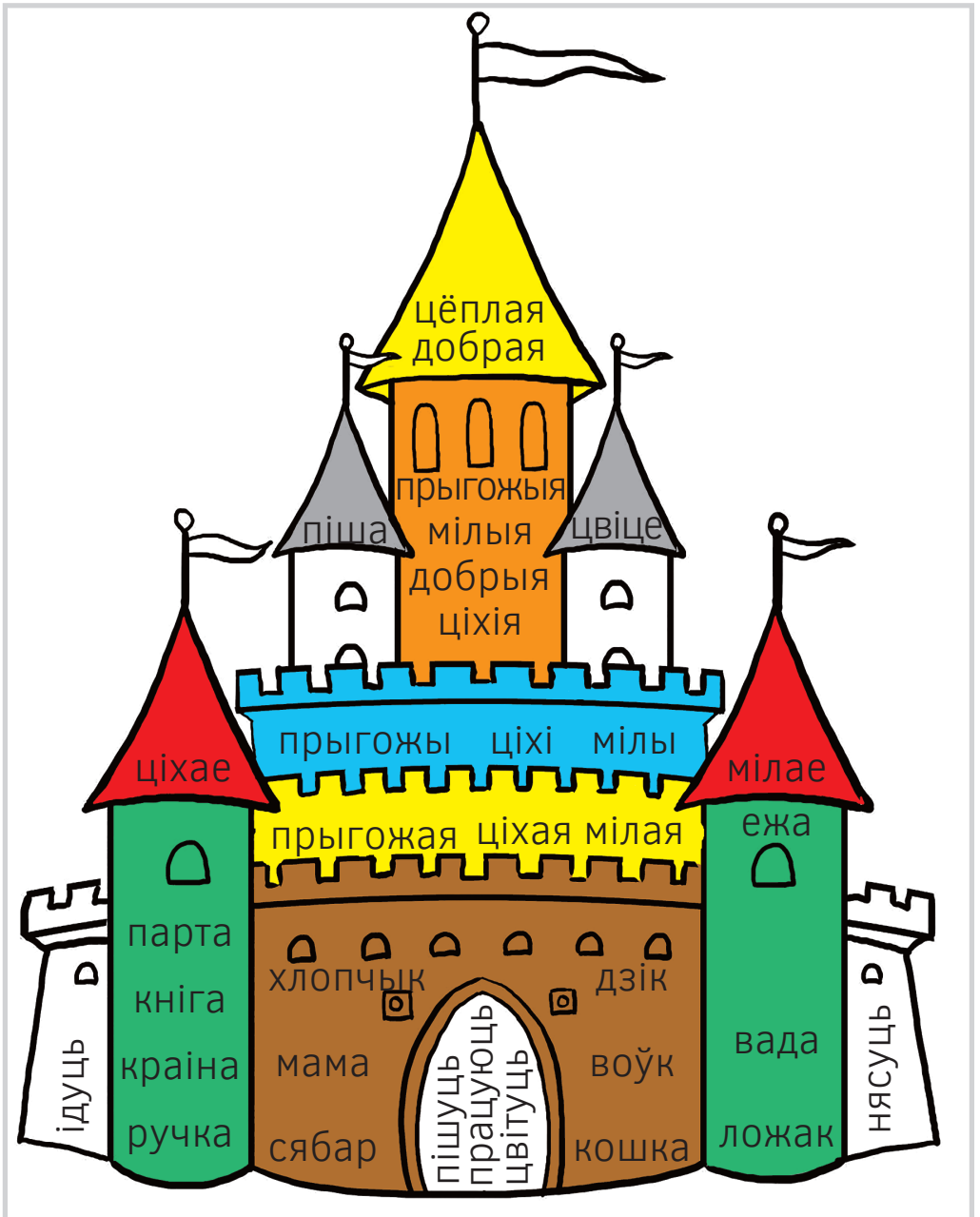
ідзе;

дзьме;

крапае;

льецца.

Ажыві малюнак

СКАЗ

Урокі

81–85

- 2 На лесвіцы скуголіла маленькае шчаня.
Вожык свеціць холадна ў вадзе.
Едзе карова блакітны вагон.
- 3 У нашай вёсцы многа кароў.
Яны ўсе маюць мянушкі.
Ёсць тут Ружа і Лысуха.
- 4 Стаяць **цудоўныя** дні. **Ярка** свеціць **веснавое** сонейка. На ўзвышшах **зазелянела** маладая траўка.
- 5 Дзеці пайшлі ў лес па ягады. На траве блішчала раса. Каля дарогі ад ветрыку павольна **гойдаліся** рамонкі.

Правер сябе

Любы сказ выражае закончаную думку. Першае слова ў сказе з'яўляецца яго пачаткам і пішацца з **вялікай** літары.

На пісьме сказы аддзяляюцца адзін ад аднаго знакамі прыпынку: **кропкай, клічнікам, пытальнікам**. Выбар знака прыпынку залежыць ад сэнсу сказа і інтанацыі.

ТЭКСТ

Урокі

86–90

1 **ТУЎКТЎУАУЎТЛЎТУІТУЎДЎТУОУ
ТЎРУЎТ** калідор

2 Прыляцелі птушкі. На парце ляжаць падручнікі. На дрэвах з'явіліся зялёныя лісточкі.

Наступіла вясна. Стала цёпла. Прыляцелі птушкі. На дрэвах з'явіліся зялёныя лісточкі.

3 У Цімавага дзядулі ёсць сад. У садзе растуць яблыні і слівы. З дрэвамі шмат клопатаў. Дзядулю цяжка аднаму. Ціма

дапамагае дзеду. Капае ямкі. Садзіць ма-
ладзенькія дрэўцы.

4 (4) Лісце на дрэвах пажаўцела.

(5) Не чуваць птушак.

(2) Наступіла сумная восень.

(1) Прайшло радаснае лета.

(6) Яны паляцелі ў вырай.

(3) Кветкі завялі.

5 Алеська прыехала ў вёску да дзядулі і ба-
булі. Дзяўчынка скончыла другі клас. У яе
пачаліся канікулы. Дзядуля і бабуля запрасілі
ўнучку ў госці. Пасля абеду Алеся з дзе-
дам пайшлі ў лес. Там спявалі птушкі. На
прагалінах чырванелі суніцы. Дзяўчынка слу-
хала птушыныя спевы і ласавалася ягадамі.
Добра на канікулах.

Правер сябе

Некалькі сказаў, звязаных паміж сабой па
сэнсе, называюцца тэкстам.

Сказы ў тэксце аб'ядноўваюцца тэмай і ас-
ноўнай думкай.

Тое, пра што гаворыцца ў тэксце, — тэма.

Асноўнае, пра што аўтар хоча сказаць чытачу, — **асноўная думка**.

На тэму або галоўную думку можа ўказваць **загалолак тэксту**.

ПАЎТАРЭННЕ

Урокі

91–93

- 1 Дзядзька — 8 літар, 5 гукаў;
вырай — 5 літар, 5 гукаў;
Ядзя — 4 літары, 4 гукі;
злавіў — 6 літар, 6 гукаў.
- 2 Відэлец, яблык, цыбуля, месца, калідор,
дождж, рукзак, сцюжа, учора, надвор'е, адказ,
ластаўка, гарбуз, талерка.
Адказ, відэлец, гарбуз, дождж, калідор,
ластаўка, месца, надвор'е, рукзак, сцюжа,
талерка, учора, цыбуля, яблык.
- 3 Беларусь, гушчар, дзяўчынка, аўсянка,
журавель, цецярук, пеўні, жмуркі, ваўкі,
аўтобус, павукі, навука.

4 Та|лер|ка, су|сед, ві|дэ|лец, ква|тэ|ра, ёсць, дзве|ры, лес|ві|ца, дождж, мядз|ведзь, ка|лі|дор, мяк|кі, чац|вер, ста|ды|ён.

Ёсць, дождж.

5 Рóзум, разу́мнэйшы; кóлас, каласы́; валасы́, вóлас; стралá, стрéлы; гóлас, галасі́сты; рэ́кі, рака́; звóніць, звóн.

6 лугі — луг адказы — адказ
казаць — казка зубы — зуб

7 Надвор'е, палью, Ілын, Васільевіч, з'явіўся, Юр'еўна, паштальён, Дар'я.

Правер сябе

1. Як абазначаюцца гукі на пісьме?

- Словамі; літарамі;
 складамі; сказамі.

2. Якія словы пішуцца з вялікай літары?

- Назвы прадметаў;
 імёны;
 прыметы прадметаў;

- мянушкі жывёл;
- назвы гарадоў;
- назвы краін.

3. Выберы правільныя варыянты напісання слоў:

☒ ластаўка;	☐ іду у школу;
☒ паклалі ў суп;	☒ суніцы;
☐ гўкі;	☒ цудоўны.

4. Адзнач словы, падзеленыя для пераносу:

☒ мар-скі;	☒ шаў-ковы;
☐ за-ве-я;	☒ за-вея.

5. Адзнач правільна запісаныя словы:

☐ шоўковы;	☒ гасцінец;
☒ гарысты;	☐ бобовы.

6. Адзнач правільна запісаныя словы:

☐ зелёны;	☒ вясёлы;
☐ сцежынка;	☒ прылятаць.

7. Адзнач літары, якія абазначаюць мяккасць зычных гукаў на пісьме:

☐ а, ю, е, у, і;	☒ е, ё, і, ю, я, ь.
☐ а, о, э, ы, у;	

8. Адзнач правільна запісаныя словы:

☐ пірох;	☒ адгадка;
☒ вузкі;	☐ лышка.
☒ кніжка;	

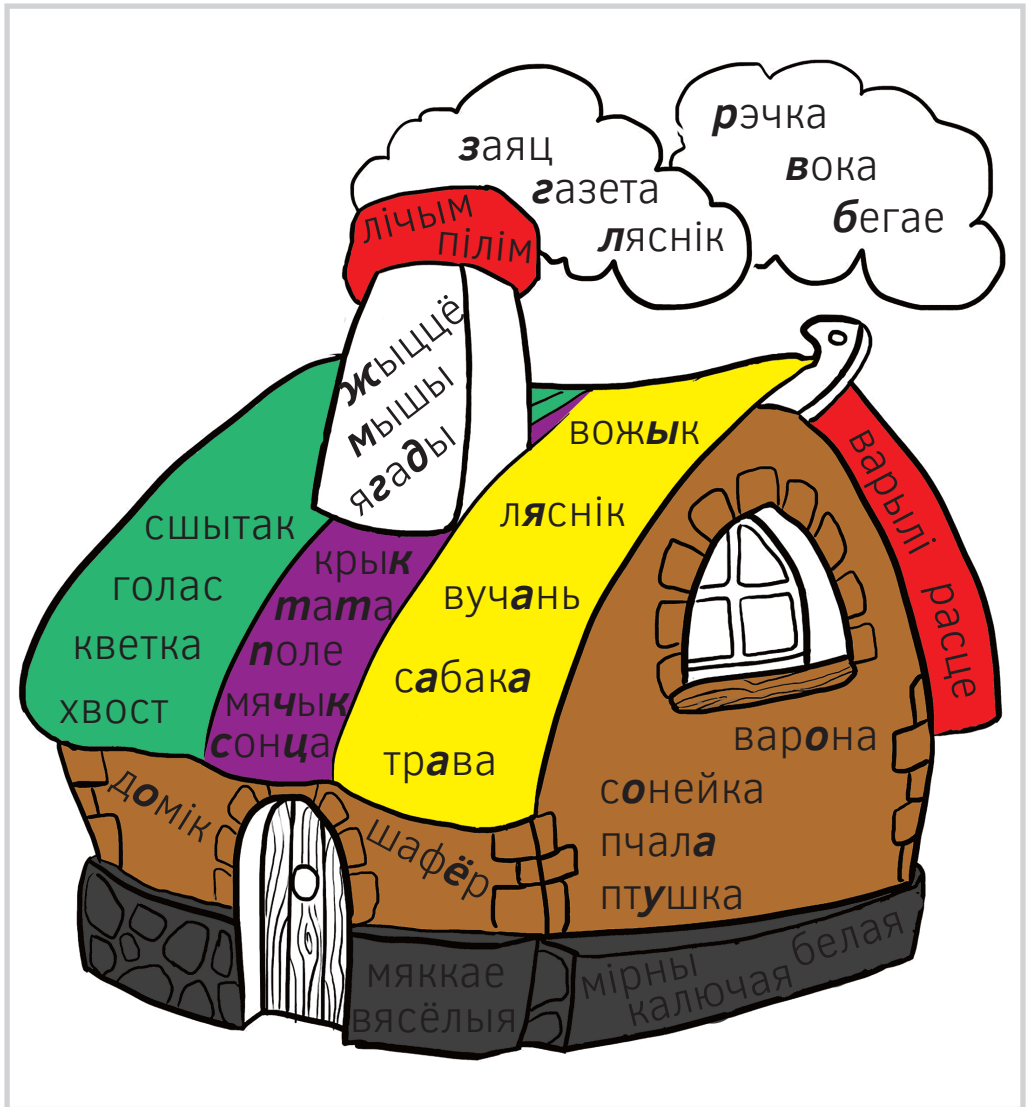
9. Адзнач словы, у якіх трэба ўставіць падоўжаныя зычныя:

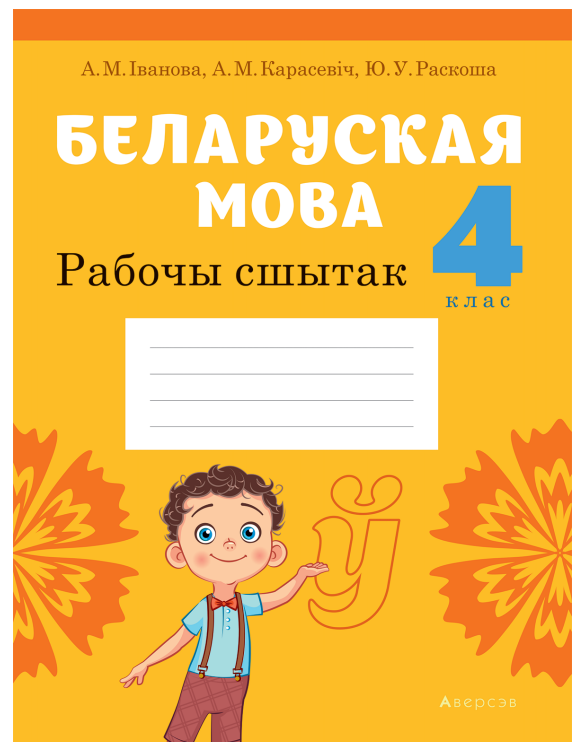
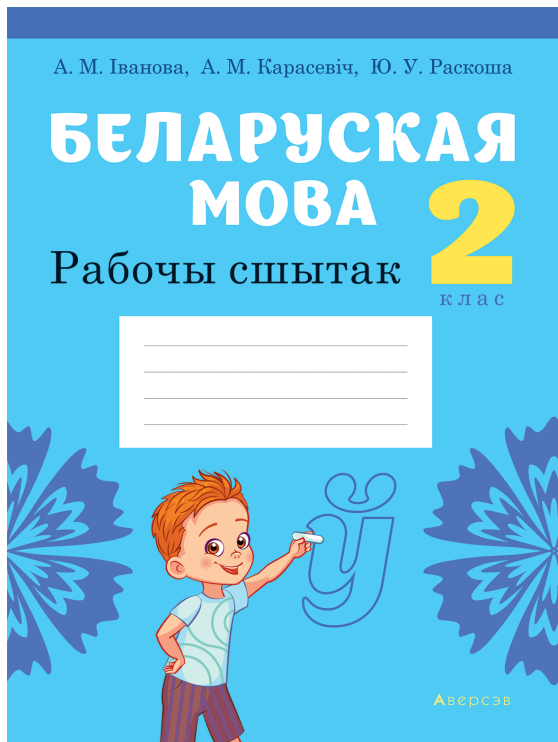
☒ дванаццаць;	☒ навучанне;
☐ вулей;	☐ камень.

10. Адзнач словы, у якіх патрэбна пісаць апостраф:

☒ з'ява;	☐ мільён;
☒ пад'езд;	☐ палью.
☒ узгор'е;	

Ажыві малюнак

Беларуская мова. 2 клас. Рабочы сшытак

Беларуская мова. 4 клас. Рабочы сшытак

Сшыткі (аўтары *А. М. Іванова, А. М. Карасевіч, Ю. У. Раскоша*) адпавядаюць вучэбным праграмам і зместу падручнікаў па беларускай мове і літаратурным чытанні. У дапаможніках прапануюцца цікавыя творчыя заданні розных узроўняў складанасці, што дазволіць школьнікам праверыць і замацаваць атрыманыя на ўроках веды. Рэалізаваны ў выданнях прынцып міжпрадметных сувязей будзе садзейнічаць комплекснаму засваенню вучэбнага матэрыялу.

У серыю таксама ўваходзіць сшытак для 3 класа.

aversev.by

Поўны каталог вучэбнай літаратуры, карысныя матэрыялы, а таксама акцыі і спецыяльныя прапановы.